

Lypsykarjan strateginen terveydenhuolto – karjan terveys talouden kilpailutekijänä

Biocheck.UGent® tautisuojauksen kehittämisen työkaluna

Krista Ketonen

emovet

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Yleistä

- Biocheck.Ugent on Belgian yliopistossa kehitetty tautisuoja-analyysi eläintilojen sisäisten ja ulkoisten tautisuojariskien kartoittamiseen ja arviointiin.
- Kehitetty alun perin sikapuolelle, nykyisin omat versiot myös siipikarja ja nautasektorille.
- Maailmanlaajuisesti analyysyjä tehty
  - Sika 9994
  - Siipikarja 3621
  - Nauta 1347
- Suomessa sikapuolella osana Sikavaa, vaikuttaa luokituksiin ja vaaditaan tiloilta vuosittain
- ETT harkitsee analyysin ottamista osaksi Nasevaa
  - Analyysyjä tehty nyt suomalaisilla lypsykarjatilalla n. 50
- Arviointi suoritetaan kiertämällä tuotantotilat ulkoa- ja sisältä ja täyttämällä sen jälkeen kyselylomake yhdessä tuottajan kanssa
  - Kysely etenee aihealueittain ja sisältään n. 120 kysymystä

Biocheck.UGent® tautisuojausten kehittämisen työkaluna

- Kyselyssä käydään läpi tautisuojaus osa-alueittain
- Ulkoinen tautisuojaus (=toimet jotka suojaavat tilaa tilan ulkopuoliselta taudinaiheuttajalta)
  - Uudistuseläinten hankinta ja eläinjalostus
  - Eläinten kuljetus ja raatojen hävitys
  - Rehu ja juomavesi
  - Henkilökunta ja kävijät
  - Haittaeläinten torjunta ja muut eläimet
- Sisäinen tautisuojaus (=toimet joilla estetään taudinaiheuttajan leviäminen tilan sisällä)
  - Sairaatsaudat
  - Poikiminen
  - Vasikat
  - Lypsykäytännöt
  - Aikuiset naudat

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Terve karja kannattaa pilottitilojen tulokset

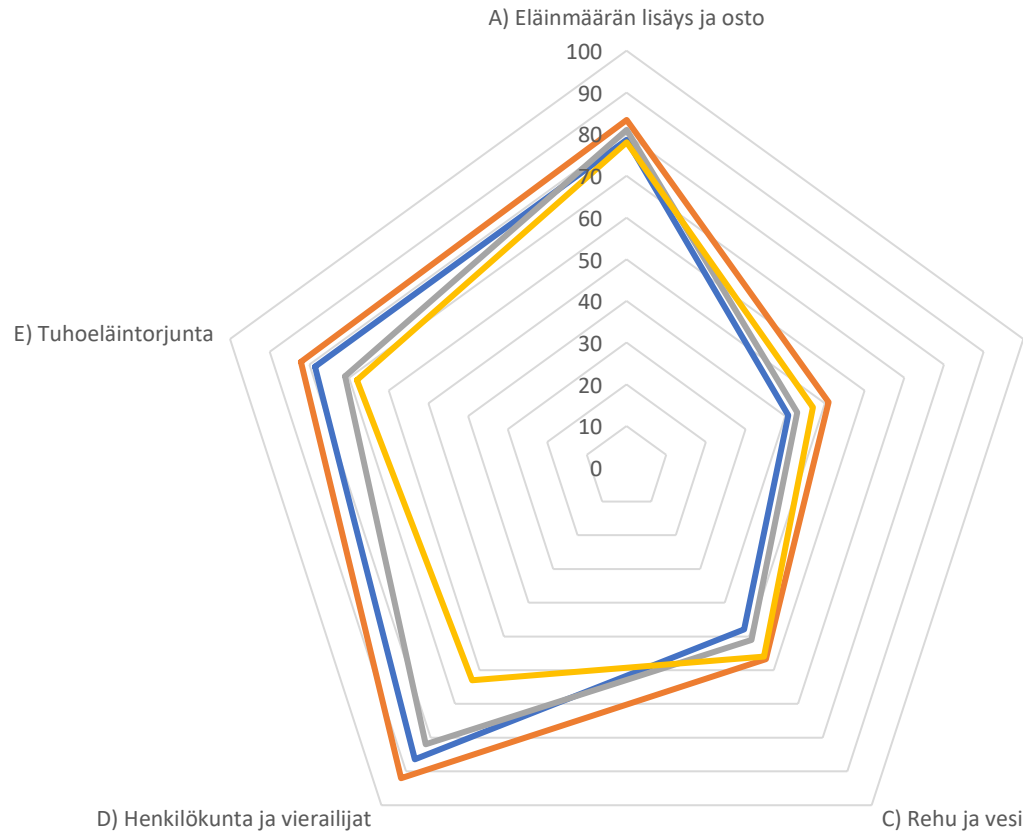

- Terve karja kannattaa pilottitiloja 9 kpl
  - Tulevaisuuden maitotiloja jotka hakivat itse mukaan
    - Hakukanavina Faba hankealueen asiakaslistat, some erit. instagram ja suositukset sopivista tiloista
    - Lähtökohtaisesti jo motivoituneita tiloja
- Ensimmäinen analyysi syksyllä 2019, arvioitsijana ETTn ell. Hertta Pirkkalainen
  - Tilavierailu
  - Tilakohtaiset ohjeistukset
    - Konsultointia tarpeen mukaan
- Toinen analyysikierros syksyllä 2020, arvioitsijana ETTn ell. Hertta Pirkkalainen
  - Tilavierailu
  - Muutosten havainnointi ja tulosten laskenta
  - Arviointi Biocheck-analyysin käyttökelpoisuudesta tautisuojausta edistävänä työkaluna

Terve karja kannattaa pilottitilojen tulokset

ULKOINEN TAUTISUOJAUS

— Pilotit 2019 — Pilotit 2020 — Suomi 2020 — Maailma 2020

		n=9		n=50	n=1347
		Pilotit 2019	Pilotit 2020	Suomi 2020	Maailma 2020
A)	Eläinmäärän lisäys ja osto	79	83	81	78
B)	Kuljetus ja teuraseläinten poisto	41	51	43	47
C)	Rehu ja vesi	48	57	51	56
D)	Henkilökunta ja vierailijat	86	92	82	63
E)	Tuhoeläintorjunta	79	82	71	68

B) Kuljetus ja teuraseläinten poisto

Terve karja kannattaa pilottitilojen tulokset

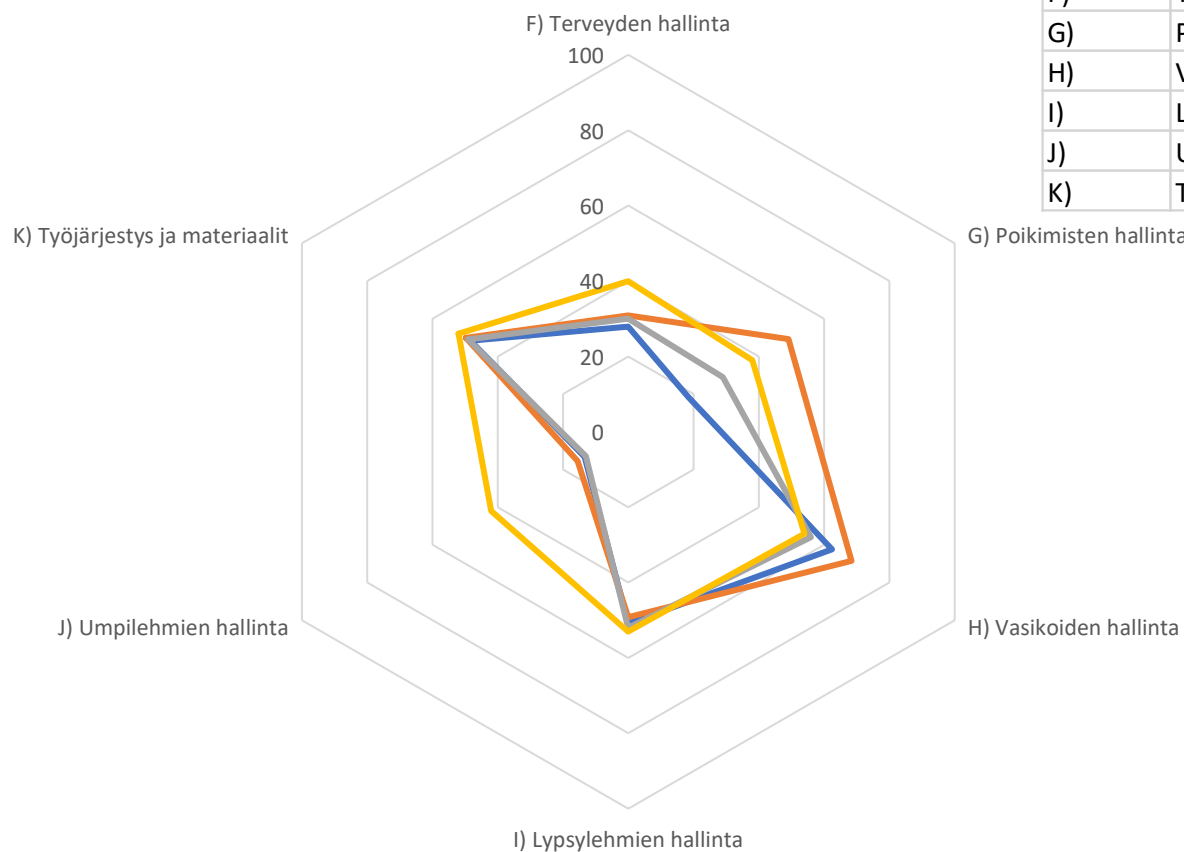
- Kaiken kaikkiaan ulkoinen tautisuojaus oli tiloilla jo lähtökohtaisesti hyvällä alulla
  - seurantajaksolla ulkoista tautisuojausta saatiin kehitettyä panostamalla ja hiomalla kutakin osa-aluetta entisestään.
- Kotimaisten tilojen ja hankkeen pilottitilojen tulokset olivat melko samassa linjassa keskenään ja myös maailman tuloksiin.
- Tuhoeläintorjunta ja henkilökunnan ja vierailijoiden tautisuojaus olivat meillä paremmalla tasolla verrattuna muiden maiden keskiarvoon.
- Suurimmat kehityskohteet tiloilla eläinkuljetuksiin ja ostoihin liittyvissä suojauksissa sekä rehu- ja vesihygieniassa.
  - Erilliset kulkureitit ja alueet/tilat eläinten hakuun ja siirtoon
  - Rehuvarastojen suojaus linnuilta ja jyrsijöiltä
  - Raatokupun käyttö

Terve karja kannattaa pilottitilojen tulokset

SISÄINEN TAUTISUOJAUS

— Pilotit 2019 — Pilotit 2020 — Suomi 2020 — Maailma 2020

		n=9		n=50	n=1347
		Pilotit 2019	Pilotit 2020	Suomi 2020	Maailma 2020
F)	Terveyden hallinta	28	31	30	40
G)	Poikimisten hallinta	18	49	29	38
H)	Vasikoiden hallinta	62	68	56	54
I)	Lypsylehmien hallinta	51	49	52	53
J)	Umpilehmien hallinta	13	16	13	42
K)	Työjärjestys ja materiaalit	48	50	49	52

Terve karja kannattaa pilottitilojen tulokset

- Sisäisen tautisuojausten haasteena pienehkö karjakoko
  - Eläinryhmittely ei ole mahdollista
    - Pudottaa selvästi pisteitä
- Sairaot eläimet tulisi eristää, monella tilalla täysin eri ilmatilaan eristäminen oli mahdotonta ja valitettavan usein poikimakarsina toimi myös sairaskarsinana.
- Ideaalitulanteessa sairaskarsinat ovat täysin erillään ja ne on mahdollista puhdistaa ja pestä joka täytön välissä, myös työjärjestyksessä sairaot eläimet tulisi huomioida hoitamalla ne viimeisenä.
- Eläinten hoidosta ja lääkityksestä pidettävä kirjanpito oli tiloilla oikein hyvällä mallilla ja terveydenhuolto ja lääkintä oli suunnitelmallista.
- Taudinkantajat poistettiin tarpeen mukaan, joillakin tiloilla tiettyjen tautien kohdalla oli nollatoleranssi.

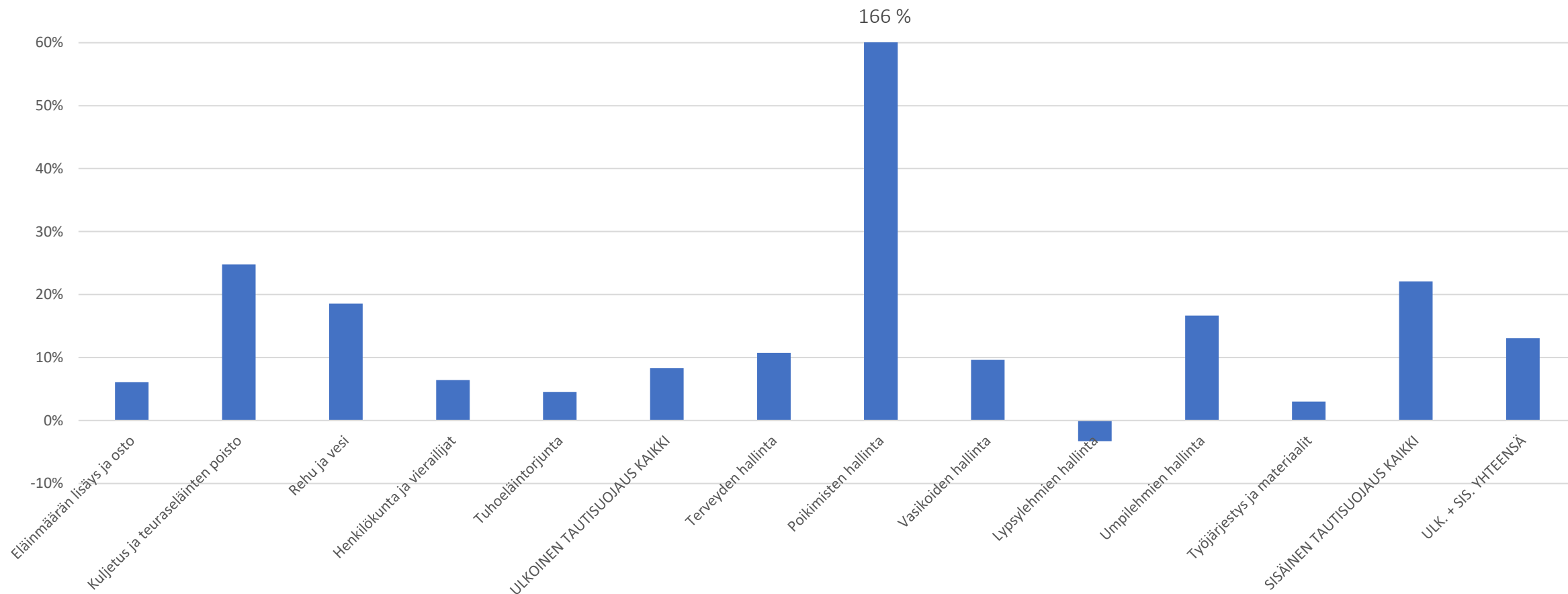

Terve karja kannattaa pilottitilojen tulokset

Pilottitilojen tautisuojaan muutos 2019 vs. 2020

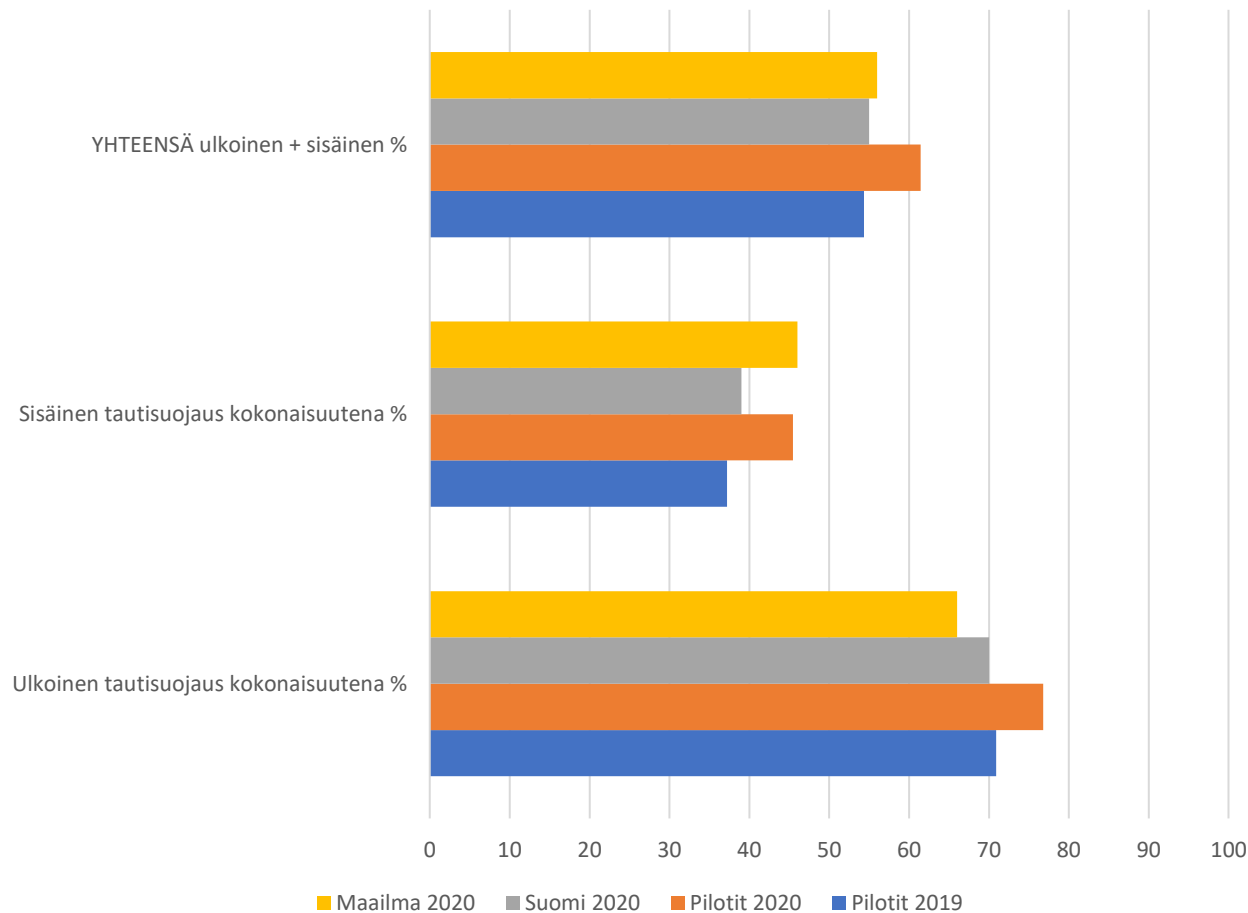
HUOM katkaistu akseli

Terve karja kannattaa pilottitilojen tulokset

Vertailu ryhmittäin

	n=9		n=50	n=1347
	Pilotit 2019	Pilotit 2020	Suomi 2020	Maailma 2020
Ulkoinen tautisuojaus kokonaisuutena	71	77	70	66
Sisäinen tautisuojaus kokonaisuutena	37	45	39	46
YHTEENSÄ ulkoinen + sisäinen	54	61	55	56

Terve karja kannattaa pilottitilojen tulokset

- Tautisuojausten huolellinen läpikäynti on tilalle kannattavaa, eikä vähiten taloudellisesti, sillä ennaltaehkäisy on aina sairauden hoitoa halvempaa.
  - Jalkasairauksiin ja ripuleihin liittyvät kustannukset voivat olla vuodessa satoja euroja lehmää kohti
  - Utaretulehduksissa puhutaan jo tuhansista ja salmonellasaneerauksissa sadoista tuhansista
    - jolloin vaikutukset koko tilan toimintaan voivat olla lopullisia
- Tautisuojaus pitää ajatella investointina ja vaikka se maksaa, monet käytännöt ovat helppoja ja edullisia toteuttaa
  - Asenne ratkaisee
  - Pinttyneet tavat voivat vaatia uuden opiskelua, jotta uusista tautisuojakäytännöistä tulee rutiinia
- Biochek analyysi tautisuojausten parantamisen mittarina toimii hyvin, kunhan muistaa sen olevan vain yksi työkalu, jota pitää tulkita tilan yksilöllisestä näkökulmasta.
  - Mitä riskejä tilalla on pakko ottaa ja miten niihin voidaan kenties varautua, entä mitä riskejä voitaisiin välttää
  - Pilottitilojen kokemuksella suhteessa aikaan ja vaivaan analyysi on hyödyllinen ja tautisuojaus kannattava investointi

Biocheck.UGent® tautisuoja-analyysin kyselyn käytössä havaitut haasteet

- Kysymykset laadittu Euroopan tuotanto-oloihin, jolloin ne eivät aina istu suomalaiseen tuotantoon
  - Kysymyksiä ei voi muuttaa, mutta niiden tulkinnassa voidaan joustaa
    - Arvioitsijan perehdytys korostuu
    - Saattaa antaa huonommat pisteet mitä todellinen tilan tautitilanne edellyttäisi
      - Esim. sorkkakylpy, joissa tila jolla sorkkatulehduksia ja siksi sorkkakylvyt käytössä voi saada korkeammat pisteet kuin tila jossa ei tulehduksia ja siksi ei kylpyjä käytössä
- Biocheck tiedon omistajana haaste
  - Koettiin tarpeelliseksi että myös kyselylomake tallentuisi itselle, jotta vastauksia voisi verrata eri vuosien välillä
    - Nykyisellään tallentuu ainoastaan tulokset
  - Kysymysten muokkaaminen suomen oloihin ei ehkä mahdollista
  - Saadaanko kaikkea irti?

Biocheck.UGent® tautisuoja-analyysin kyselyn käytössä havaitut haasteet

- Kysely verrattain raskas toteuttaa
  - Voisi soveltua vuosittaisen terveydenhuoltokäynnin yhteyteen
- Vaatii arvioitsijalta hyvää perehdytystä ja objektiivisuutta
  - Vastausten tulkinta tarkentuu ja jalostuu mitä enemmän on tehnyt arviointeja
  - TKK Pilottitilat olivat ensimmäisiä tiloja Suomessa joille analyysi tehtiin, nyt toisella kierroksella pohjalla jo useita kymmeniä analyysijä
    - Se vaikutti joidenkin vastausten tulkintaan
      - Esim. tietyt kriteerit tiukentuneet
      - Myös eri vaihtoehdot tulisi olla määritelty tarkasti
- Analyysiä tehdessä osoittautui haasteelliseksi
  - Miten lomittajat/vierailijat tulkitaan jos käyttävät tilan varusteita
    - Tulkitaanko vieraaksi työvoimaksi(muualla käyväksi)
  - Vesinäytteet
    - Pitääkö kunnan vesijohtoverkkoon kuuluvien myös ottaa vesinäytteet, kuinka usein?

Biocheck.UGent® tautisuoja-analyysin kyselyn täytössä havaitut haasteet

- Eri eläinryhmien työjärjestys
  - Miten vastataan jos eri työntekijät
- Robotti
  - Mikä lasketaan desinfiointiksi?
    - Riittääkö höyrytys?
  - Nännikumien vaihto
    - Kyselyssä ajan, ei lypsykertojen mukaan, kun taas tiloilla vaihdetaan lypsykertojen mukaan
- Ikäjakamat
  - Hankalasti haettavissa
- Mikä on riittävä desinfiointi esim. raatopaikalle
- Kotisonni alentaa pisteitä, onko todellinen riski?

Yhteenveto

- ”Se mitä voit mitata, sitä voit kehittää”
  - Kaikki pilottitilat pystyivät kehittämään ainakin jotakin tautisuojausosa-alueetta
    - Vaikka jo lähtötilanne oli tiloilla hyvä
    - Tilat kokivat käynnit ja analyysin hyödylliseksi
- Biocheck toimii hyvänä työkaluna
  - Siinä käydään kattavasti läpi tautisuojausosa-alueet
  - Saa tuottajat pysähtymään asian äärelle
  - Toistettaessa tuottaa vertailukelpoista dataa
  - Erityisen suurta hyötyä rakentaville tai laajentaville tiloille
    - Voidaan vielä vaikuttaa rakenteellisesti
    - Analyysin pohjalta tehdyn jatko-ohjeistuksen avulla tila voi kehittää toimintaa ja parantaa tautisuojausta
- Ennaltaehkäisy aina sairauden hoitoa parempi ja taloudellisempi vaihtoehto

Lypsykarjan strateginen terveydenhuolto – karjan terveys talouden kilpailutekijänä

@tervekarja

#tervekarja
#tervekarjakannattaa

Krista Ketonen

+358 400 214 709

Krista.ketonen@satafood.net

www.tervekarja.fi

www.satafood.net